

Nejvyšší správní soud

Nejvyšší správní soud je vrcholným orgánem soudní soustavy ve věcech, které patří do pravomoci soudů ve správním soudnictví. Jeho postavení je zakotveno přímo v ústavním zákoně č. 1/1993 Sb., Ústavě České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Ústava“), v čl. 91, který ve svém odstavci prvním říká, že soustavu soudů tvoří Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní, krajské a okresní soudy. Výše zmíněné ustanovení dále konkretizuje zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v hlavě první, paragrafech 11 až 30.

Nejvyšší správní soud se **skládá z předsedy soudu, místopředsedy soudu a předsedů senátu a dalších soudců**. Dle ust. § 14 s. ř. s. je každému soudci Nejvyššího správního soudu jmenován alespoň jeden **asistent**. Soudci Nejvyššího správního soudu rozhodují ve většině případů v senátech, které jsou tvořeny třemi soudci tohoto soudu nebo soudci tzv. „**stážisty**“, tedy těmi soudci, kteří na Nejvyšším správním soudě „hostují“ na časově omezenou dobu, přičemž jsou i nadále zařazeni mezi soudce svého domovského soudu; sedmičlenný senát rozhoduje ve věcech volebních, ve věcech politických stran a politických hnutí a v řízení o kompetenčních žalobách. Zvláštním typem senátu je rozšířený senát, který se skládá z předsedy a šesti soudců, když rozhoduje věci postoupené mu tříčlenným senátem. V ostatních případech je složen z devíti soudců.

Všichni soudci Nejvyššího správního soudu tvoří **plénium**. Jeho zasedání jsou neveřejná a konají se po svolání předsedou Nejvyššího správního soudu. V současné době je nejčastějším důvodem ke schůzi pléna Nejvyššího správního soudu projednávání judikátů, které mají být vybrány k publikaci ve Sbírce Nejvyššího správního soudu, čemuž se budu věnovat později. Do dnešního dne proběhla dvě „nesbirková“ pléna. Programem prvního bylo jednak slavnostní představení Nejvyššího správního soudu, dále projednání Jednacího řádu Nejvyššího správního soudu a v neposlední řadě i projednání návrhu prvního stanoviska. Nejpodstatnějším bodem jednání druhého pléna bylo právě přijetí historicky prvního stanoviska Nejvyššího správního soudu.

Soudní řád správní počítal se zřízením **kolegií** Nejvyššího správního soudu. Tato možnost nebyla realizována od počátku existence soudu, ale až po necelém roce a půl, což se ukázalo jako velmi vhodný krok, neboť za tuto dobu se vyselektovaly dva okruhy právních sporů, které mají na soudě nejvyšší počet zastoupení (když do tohoto počtu nebyl z prozaických důvodů zahrnut převzatý nápad z vrchních soudů v Praze a v Olomouci, který čistě pro zajímavost činil 1416 žalob, a nápad v řízení v azylových věcech, který v současnosti zcela převažuje nad ostatní agendou). Usnesením Pléna Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2004 bylo s účinností od 1. 5. 2004 zřízeno kolegium **sociálně-správní a finančně-správní**. Do okruhu působnosti prvního z nich patří výkon správního soudnictví na úseku důchodového pojištění, odškodnění jednorázovými peněžními částkami (např. podle zákona č. 261/2001 Sb. či podle zákona 172/2002 Sb.), nemocenského pojištění, pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, zdravotního pojištění, zdravotnictví a hygieny, sociální pomoci, státní sociální podpory, sociálně-právní ochrany dětí, zaměstnanosti, bezpečnosti práce a veškeré zájmové a profesní samosprávy. Kolegium finančně-správní vykonává správní soudnictví na úseku daní, poplatků, cel, účetnictví, ochrany zahraničních investic, cen, cenných papírů, kolektivního investování včetně dozoru nad kapitálovým trhem, penzijních fondů a penzijního připojištění, pojišťovnictví, ochrany hospodářské soutěže a veřejných zakázek, puncovníctví a ve věcech loterií a jiných podobných her. V ostatních věcech, tedy na příklad ve věcech správy stavební (územní rozhodnutí, stavební povolení, kolaudační rozhodnutí, rozhodnutí o zrušení stavebního

povolání, rozhodnutí o odstranění stavby), vyvlastnění, výkonu povolání komory, technických požadavků na výrobky, správy kultury (státní památková péče, rozhlasové a televizní vysílání, kolektivní správa autorských práv, periodické a neperiodické publikace církve), správy dopravy (pozemní komunikace, provoz vozidel, silniční doprava, řídičské průkazy, dráhy, vnitrozemská plavba, civilní letectví, námořní plavba, telekomunikace, pošty), správy školství a vědy (školský zákon, státní správa a samospráva ve školství, zákon o vysokých školách, podpora vědy a výzkumu), správy soudnictví, katastru nemovitosti věci jiných než zápisů do katastru, metrologie, technické normalizace a státního zkušebnictví, správy vojenských újezdů, zahraničního obchodu, státní kontroly, správního trestání, svobodného přístupu k informacím, správních poplatků zákona o obcích, krajích a o hlavním městě, rozhodují senáty dle rozvrhu práce bez ohledu na jejich příslušnost ke kolegiu.

Každé kolegium má svého předsedu, přičemž sociálně-správní se skládá z devíti soudců, tedy ze tří senátů, finančně-správní pak z dvanácti soudců, čtyř senátů (členy tohoto kolegia jsou i předseda a místopředseda soudu). Již z rozdělení kolegií je patrný trend zvyšujícího se počtu kasačních stížností spočívajících v tzv. finančně-správních věcech, přičemž k nárůstu jejich počtu dochází každý měsíc.

S ohledem na zkušenosti s minulou úpravou správního soudnictví se celým soudním řádem správním prolíná myšlenka jednotného rozhodování a zákonnosti, a to jak obecných soudů ve správním soudnictví, tak i samotného Nejvyššího soudu správního. Tomu byly do vínku dány tři nástroje k prosazení výše zmíněných cílů. První je konkretizován v ust. § 17 s. ř. s., druhý v ust. § 19 s. ř. s. a třetí nástroj v ust. § 12 odst. 3 a § 18 s. ř. s.

Ust. § 17 odst. 1 s. ř. s. obsahuje mechanismus **zajištění jednoty rozhodování** samotného Nejvyššího správního soudu. Je zde stanoveno, že dospěje-li senát Nejvyššího správního soudu při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, postoupí věc k rozhodnutí rozšířenému senátu. Při postoupení svůj odlišný právní názor zdůvodní.

Prakticky je toto zákonné ustanovení ošetřeno existencí tzv. **evidence judikatury** Nejvyššího správního soudu. Každý soudce je při svém rozhodování povinen nahlížet do evidence, která má podobu počítačové databáze, a zjišťovat, zda-li již soudem nebylo rozhodnuto v obdobném případě, tedy dle slovy jednacního řádu, zda se jeho právní názor na rozhodovanou věc neodchyluje od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí, stanovisku nebo zásadním usnesení.¹ Jestliže zjistí, že soud již v obdobné věci rozhodl, je takovým rozhodnutím vázán. Když by ale dospěl k jinému závěru než předchozí rozhodnutí, musí využít výše zmíněného mechanismu a předložit spor k rozhodnutí rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu. Dle ust. § 69 Jednacního řádu Nejvyššího správního soudu se tak děje usnesením, které v odůvodnění obsahuje vymezení sporné právní otázky a označení předchozích rozhodnutí soudu o této otázce. Prakticky musí každý předkladatel „obhájit“ svůj odlišný právní názor. Usnesení se doručuje jak účastníkům řízení, tak i osobám zúčastněným na řízení. V případě, že spornou otázku lze separovat a rozhodnout o ní samostatně, nezávisle na vlastním předmětu řízení, může rozšířený senát rozhodnout usnesením jen o této otázce a celou věc vrátit zpět původnímu senátu k rozhodnutí ve věci. Jestliže tomu tak není, je rozšířený senát povinen projednat celou věc. V případě, že souhlasí s názorem předkládacího senátu, rozhodne o ní rozsudkem, v případě, že setrvá na původním právním názoru usnesením vrátí věc zpět k projednání senátu, který mu věc postoupil. Rozsudky rozšířeného senátu se dle ust. § 72 Jednacního řádu mohou uveřejnit ve Sbírce rozhodnutí.

¹ ust. § 45 Jednacního řádu Nejvyššího správního soudu

Evidence judikatury není, jak by se mohlo zdát, tvořena texty celých judikátů, nýbrž pouze právními větami, který je každý soudce po rozhodnutí své kauzy povinen utvořit. Měla by z nich být patrna podstata odůvodnění. I když je na jednotu rozhodování a využívání mechanismu § 17 s. ř. s. kladen velký důraz, v praxi se již vyskytly případy, kdy jednotlivé senáty rozhodly ve stejné věci opačně. Nejčastěji byla tato „chyba“ způsobena časovou prodlevou, která existuje mezi vytvořením právní věty a jejím vložením do databáze. Sice již existovalo soudní rozhodnutí i právní věta z něho vytvořená, avšak soudce, který obdobnou věc rozhodoval později, se ale o tom nemohl dozvědět, neboť právní věta ještě nebyla obsažena v evidenci. Evidence judikatury však neobsahuje pouze právní věty vytvořené Nejvyšším správním soudem, nýbrž i vybrané judikáty Ústavního soudu, vrchních a krajských soudů z doby před účinností soudního řádu správního a konečně i právní věty vytvořené krajskými soudy v rámci soustavy správního soudnictví. Stav databáze byl k 22. 10. 2004 1020 judikátů.

Dalším významným nástrojem k posunu od roztržitého rozhodování soudů k větší jednotnosti je možnost soudu zaujmout po vyhodnocení pravomocných rozhodnutí soudů ve věcech správního soudnictví **stanovisko**, a to buď kolegiem, nebo v případě, že se jedná o otázku týkající se více kolegií nebo mezi nimi sporné, plénem. Postup při zaujímání stanovisek upravuje hlava třetí Jednacího řádu. Návrh na zaujetí stanoviska kolegiem je oprávněn podat předseda soudu, předseda kolegia či rozšířený senát; návrh na zaujetí stanoviska plénem je oprávněn podat pouze předseda soudu. Podklady k návrhu společně s vymezením otázky, která má být stanoviskem vyřešena, a s rozhodnutími krajských soudů ve věcech správního soudnictví, v nichž byla zjištěna nejednotnost, jsou vždy podány předsedovi soudu. Tento jej zpřístupní soudcům a připomínkovým místům k písemnému vyjádření. Po obdržení vyjádření je zpracován návrh stanoviska. Jestliže je to vzhledem k povaze nebo složitosti vymezené otázky vhodné, mohou být vypracovány dva různé návrhy, jenž obsahují odlišná řešení vymezené otázky. V případě, že zpracovatel dojde k závěru, že stanovisko nemá být zaujímáno (nejčastějším důvodem bude zejména neexistence vzájemně rozdílné judikatury krajských soudů), uvědomí o tom předsedu kolegia, respektive soudu, který rozhodne o dalším postupu, přičemž toto své rozhodnutí písemně zdůvodní. Jestliže byl návrh stanoviska přijat souhlasným vyjádřením nadpoloviční většiny všech členů kolegia nebo pléna, stanovisko bylo zaujato, jestliže nikoliv, stanovisko zaujato nebylo. Ust. § 60 Jednacího řádu zakotvuje povinnost všech soudců vycházet při svém rozhodování ze zaujatého stanoviska.

Předseda soudu již využil možnosti, které mu dává zákon, a požádal plénum soudu o zaujetí stanoviska a to i když se jednalo o finančně právní otázku, neboť v době žádosti ještě nebyla ustanovena kolegia. Vzhledem k okolnosti, že se zaujaté stanovisko, jenž bylo uveřejněno ve Sbírce rozhodnutí č. 6/2004, týká daňové problematiky, a to výkladu vztahu ust. § 64 zákona o správě daní a poplatků a ust. § 14 odst. 1 písm. i) zákona o konkurzu a vyrovnání, bude o něm pojednáno v další části práce. Okolnost, že tak důležitý nástroj byl poprvé použit na poli finančního práva, jen umocňuje vzrůstající důležitost tohoto právního odvětví přinejmenším v rovině správního soudnictví.

Úprava obsažená v ust. § 18 odst. 1 s. ř. s. je dalším nástrojem Nejvyššího správního soudu v zajištění zákonnosti a jednotnosti rozhodování, tentokrát však správních orgánů. Rozšířený senát je orgánem, který je oprávněn přijímat tzv. **zásadní usnesení**. Podmínkou pro použití tohoto nástroje je, aby senát Nejvyššího správního soudu při svém rozhodování opětovně dospěl k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru o téže právní otázce, o který se opírá rozhodnutí správního orgánu. Jestliže jsou tyto podmínky splněny, může se senát poté, co ve věci rozhodne, usnést, že právní názor o řešené otázce předloží k posouzení rozšířenému senátu. Usnese-li se rozšířený senát na právním názoru shodném s dosavadní

rozhodovací činností Nejvyššího správního soudu, přijme jej jako zásadní usnesení. Takovéto zásadní usnesení je pak zasláno správnímu orgánu, kterého se rozhodnutí týká, příslušnému ústřednímu správnímu úřadu, a dále je uveřejněno ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. Je ovšem nutné podotknout, že zásadní usnesení není právně závazné ani pro veřejnou správu, ani pro krajské soudy. Jeho hlavním posláním je neformální působení zejména na rozhodovací orgány veřejné správy, neboť není žádným tajemstvím, že v jejich prostředí je princip legitimního očekávání jednotnosti rozhodování obdobných případů, tedy naplnění jedné z hlavních zásad nejen dobré správy, ale i celého správního práva, ještě „v plenkách“.

Ust. § 22 s. ř. s. stanovuje Nejvyššímu správnímu soudu povinnost vydávat **Sbírku rozhodnutí Nejvyššího správního soudu** a v ní uveřejňovat vybraná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a krajských soudů vydaná ve správním soudnictví, stanoviska, zásadní usnesení, rozhodnutí, na jejichž publikaci se usnesl rozšířený senát a vybraná usnesení zvláštního senátu rozhodujícího dle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů. Vydávání Sbírky řídí předseda soudu prostřednictvím redakční rady Sbírky rozhodnutí, která se skládá z předsedy a místopředsedy soudu a soudců. Postup při výběru judikátů, které budou uveřejněny ve Sbírce judikátů, má svá přesná pravidla, jenž se řídí Jednácím řádem. Nezastupitelnou roli v tomto procesu hraje oddělení evidence judikatury, které zpracovává právní věty každého rozhodnutí soudu a každý měsíc pomocí vnitřní počítačové sítě zpřístupňuje právní věty předložené za uplynulý měsíc. Soudci a asistenci soudců mají možnost předkládat k těmto právním větám ve stanovené lhůtě své připomínky. Po této lhůtě projedná právní věty a k nim došlé připomínky redakční rada. Právní věty, které nejsou vhodné k publikaci ve Sbírce rozhodnutí, redakční rada vyřadí, ostatní předá oddělení evidence judikatury, jenž je zpracuje do podoby judikátů. Takto upravená rozhodnutí jsou zpřístupněna soudcům a zaslána vybraným připomínkovým místům². Na zasedání pléna je postupně projednán každý judikát a připomínky, které k němu došly. Poté plénum nadpoloviční většinou rozhodne o uveřejnění judikátu ve Sbírce rozhodnutí a také o konečné podobě, ve které bude publikován.

Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu začala vycházet v prosinci roku 2003 jako měsíčník s průměrným počtem stránek okolo sta, přičemž každé číslo obsahuje zhruba 25 judikátů. I když se bude blížit rok její existence je s podivem, že je mnoho státních úřadů, kteří Sbírkou nedisponují, ač je dle mého názoru při jejich rozhodovací činnosti nezbytná. Sbírka je také jedinou možností, která se seznámit s rozhodovací praxí Nejvyššího správního soudu, protože na rozdíl od Nejvyššího či Ústavního soudu soud zatím na internetu nepublikuje svá rozhodnutí, i když o tom do budoucna uvažuje. Na jeho webových stránkách je možno nalézt pouze právní věty z judikátů publikovaných ve Sbírce rozhodnutí.

² Nejaktivnějším z nich je beze sporu Nejvyšší soud.

Řízení o kasační stížnosti

Jak napovídá již samotný název tohoto opravného prostředku, řízení o kasační stížnosti je řízení **kasačním**. Opravňuje účastníky řízení dožadovat se přezkoumání napadeného rozhodnutí soudem vyššího stupně **v mezích kasační stížnosti jen po právní a nikoliv po skutkové stránce**. V rámci opravného řízení může kasační soud přezkoumat pouze porušení hmotného nebo procesního práva bez možnosti zkoumání skutkových okolností. Z toho vyplývá, že kasační systém **neumožňuje účastníkům řízení přinášet nové skutečnosti nebo navrhopvat nové důkazy**. Rovněž neumožňuje **ani nové přezkoumání skutkového stavu projednávaného sporu**³. Tyto definice právní teorie rozvádí ust. § 109 s. ř. s., které ve svém druhém odstavci stanoví, že Nejvyšší správní soud je vázán důvody kasační stížnosti. To však neplatí, je-li na napadeném výroku závislý výrok, který napaden nebyl, nebo je-li rozhodnutí správního orgánu nicotné. Nicotnost napadeného individuálního správního aktu zkoumá tedy Nejvyšší správní soud vždy i bez návrhu. V odstavci třetím je upravena vázanost Nejvyššího správního soudu **důvody** kasační stížnosti, to však neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

Kasační princip zdůrazňuje odstavec čtvrtý citovaného ustanovení, v němž je uvedeno, že ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil **poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží**. Zjednodušeně je možno říci, že v okamžiku, kdy po vydání rozhodnutí krajským soudem ve správním soudnictví, vyjde najevo nová skutečnost, či nový důkaz mající podstatný vliv na soudní řízení, je zde místo pro použití jiného opravného prostředku a to obnovy řízení, nikoliv kasační stížnosti. V praxi je častým jevem, že stěžovatel uvádí v odůvodnění své stížnosti skutečnosti, které neuváděl ani v žalobě ani při předchozím jednání u soudu, neboť se domnívá, že je to ku prospěchu věci. Soud se však těmito skutečnostmi vůbec nezabývá, a to ani za předpokladu, že by měly vliv na výsledek sporu. Opět se tak zde dostává do popředí stará právní zásada *vigilantibus iura scripta sunt* (ovšem s výjimkou stanovenou v odstavci třetím) a to společně se zásadou koncentrace řízení.

Vzhledem k okolnosti, že předmětem soudního přezkumu v řízení o kasační stížnosti **je pravomocné rozhodnutí krajského soudu** ve správním soudnictví, jedná se o **mimořádný** opravný prostředek, ač ho zákon sám nazývá pouze opravným prostředkem.

U kasační stížnosti můžeme rozlišovat její přípustnost, důvody, náležitosti, lhůtu k podání a účastníky řízení.

Přípustnost kasační stížnosti

Základním předpokladem přípustnosti kasační stížnosti je **existence pravomocného rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví**, jímž se účastník řízení, z něhož toto rozhodnutí vzešlo, nebo osoba zúčastněná na řízení (dále jen "stěžovatel") domáhá zrušení soudního rozhodnutí. Kasační stížnost je přípustná proti každému takovému rozhodnutí, není-li dále stanoveno jinak.⁴

V tomto bodě je důležité připomenout, že **jen řádně doručené** rozhodnutí může mít účinky předpokládané výše. V praxi vyvstaly problémy zejména s doručováním zástupce zástupci.⁵ Kasační stížnost podanou za takovýchto okolností je nutno odmítnout pro

³ Schelleová, I.: Český civilní proces, Praha, Linde, 1997, str. 442

⁴ ust. § 102 s. ř. s.

⁵ „Využije-li advokát svého oprávnění dle § 26 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, dát se zastoupit jiným advokátem, stává se tento advokát (substitut) zástupcem advokáta, nikoliv zástupcem účastníka řízení. Doručí-li

předčasnost. Nebo případy, kdy stěžovatelé napadali rozhodnutí správního orgánu přímo u Nejvyššího správního soudu či u tohoto soudu žádali přezkoumat rozhodnutí soudů v občanskoprávním řízení.⁶ Ojedinelým není ani pokus stěžovatelů napadnout ve správním soudnictví rozhodnutí již „prvostupňového“ správního orgánu, aniž by využili možnosti řádných opravných prostředků.⁷

S otázkou přípustnosti úzce souvisí i nepřipustnost kasační stížnosti, která je stanovena v ust. § 104 s. ř. s.

Nepřipustná je kasační stížnost ve věcech volebních. Zákonodárce se tak snažil předejít maření voleb či jejich průtahům.

Dále je kasační stížnost nepřipustná, jestliže směřuje **jen proti výroku o nákladech řízení nebo proti důvodům rozhodnutí soudu**, což není v našem právním řádu žádné novum (viz právní úprava dovolání).

Stěžovatel nemůže podat kasační stížnost proti rozhodnutí, jímž **soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem**. Toto ustanovení neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu⁸.

Ust. § 104 odst. 3 písm. b) stanoví, že kasační stížnost je dále nepřipustná proti rozhodnutí, jímž se **pouze upravuje vedení řízení**. Jde v zásadě jen o usnesení vydávaná v průběhu řízení, nemající vliv na rozhodnutí o věci samé, tedy o rozhodnutí, u nichž odnětí možnosti brojit proti nim kasační stížností stěžovatele v jeho právech účastníka řízení nikterak nezkracuje. Stručně řečeno, jde o rozhodnutí méně významná, která nezavazují ani soud, protože je může změnit.⁹ Jedná se na příklad o rozhodnutí o přiznání osvobození od soudních poplatků, o spojení věci ke společnému projednání, nebo naopak o vyloučení věci k samostatnému projednání.

Rozhodnutí, které je podle své povahy **dočasné**, je soudním řádem správním taktéž vyloučeno ze soudního přezkumu. Podat definici „dočasnosti“ ve smyslu tohoto předpisu je věcí nesnadnou. Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu je zřejmé, že takovým rozhodnutím není rozhodnutí o zamítnutí návrhu na ustanovení právního zástupce.¹⁰ Jako jediným možným se tedy jeví usnesení Nejvyššího správního soudu o přiznání či nepřiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Poslední dva důvody nepřipustnosti kasační stížnosti obsahuje ust. § 104 odst. 4 s. ř. s. „Kasační stížnost není přípustná, opírá-li se **jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103, nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem**, jehož rozhodnutí

krajský soud usnesení, kterým se řízení končí, substitutovi advokáta, jde o neúčinné doručení (§ 42 odst. 2, § 54 odst. 5 a § 55 odst. 4 s. ř. s.).“ (Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 11. 2003, čj. 1 As 4/2003-48)

⁶ „Napadá-li stěžovatel kasační stížností rozhodnutí soudů vydaná v občanském soudním řízení, je tato kasační stížnost nepřipustná a Nejvyšší správní soud ji odmítne podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (za použití § 120 s. ř. s.).“ (Podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 10. 2003, čj. Na 710/2003-13)

⁷ „Žaloba ve správním soudnictví je přípustná pouze po vyčerpání řádných opravných prostředků, připouští-li je zákon [§ 68 písm. a) s. ř. s.]. Žalobu, která jim předchází, správní soud odmítne [§ 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. To platí i tehdy, jestliže účastníku správního řízení příslušné rozhodnutí nebylo doručeno.“ (Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 9. 2003, čj. 4 As 27/2003-77)

⁸ k tomu viz. ust. § 110 odst. 3 s. ř. s. „Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí.“

⁹ Vopálka, V., Míkule, V., Šimůnková, V., Šolín, M.: Soudní řád správní. Komentář, Praha, C. H. Beck, 2004, str. 273

¹⁰ „Proti rozhodnutí správního soudu o zamítnutí žádosti o ustanovení zástupce soudem je kasační stížnost přípustná; nejde o rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení [§ 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s.].“ (Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2003, čj. 1 Azs 5/2003-47)

má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl.“ V tomto bodě soudní řád správní úzce provázal otázku přípustnosti kasační stížnosti s otázkou důvodů této stížnosti. Nepřípustnost nových skutečností v kasační stížnosti koresponduje jak s ust. § 109 odst. 4 s. ř. s., tak i s ust. § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s.¹¹, neboť stěžovatel má již v žalobním řízení povinnost uvést všechny okolnosti, pro které se domnívá, že by rozhodnutí správního orgánu mělo být zrušeno, a to jak právní, tak i skutkové.

Důvody kasační stížnosti

Fakt, že zákonodárce koncipoval kasační stížnost jako „mimořádný“ opravný prostředek, v obecně pojímaném smyslu slova mimořádný, je zřejmý i z ust. § 103 s. ř. s., který konstruuje kasační stížnost jako **výčet možných tvrzení, se kterými se stěžovatel může obrátit na Nejvyšší správní soud**. Kasační stížnost může být podána jen z některého z důvodů v tomto ustanovení uvedených, přičemž nelze vyloučit ani jejich **kumulaci** (což je v praxi dosti časté).

I přes fakt, že řízení o kasační stížnosti je koncipováno jako **advokátský proces**, v ust. § 105 odst. 2 s. ř. s. je stanoveno obligatorní zastoupení stěžovatele advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie, nemá dle současné výkladové praxi Nejvyššího správního soudu stěžovatel povinnost přímo uvádět, o který z bodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 s. ř. s. se opírá. Postačí pouze, když **je toto seznatelné z vlastního textu kasační stížnosti. Stěžovatel však má však povinnost tvrzení, a to konkrétního porušení, ke kterému dle jeho názoru došlo. Vzhledem ke konstrukci stížních bodů, které jsou koncipovány velmi široce, je pro stěžovatele prakticky nemožné, aby v případě, že má zájem na přezkoumání rozhodnutí krajského soudu, tento svůj zájem nemohl realizovat.**

Dle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Nejedná se o jakoukoli nezákonnost v průběhu řízení před krajským soudem, ale jen tu, která spočívá **ve výsledku tohoto procesu, tj. v samotném rozhodnutí**, a to bez ohledu na to, jakým způsobem k tomuto rozhodnutí soud došel. Nevztahuje se však např. na případy vadného poučení účastníka, nezákonného nepřihlídnutí k tvrzeným skutečnostem a podobně, neboť na tyto nezákonnosti pamatuje písm. b) citovaného ustanovení.¹²

Tento důvod kasační stížnosti namítá stěžovatel vždy, když je toho názoru, že soud při svém rozhodování **aplikoval na správně zjištěný skutkový stav nesprávný právní závěr, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.**

Dle mého názoru může být tento stížní důvod uplatněn jak při napadání rozhodnutí meritorní, tak i procesní povahy, neboť zde (na rozdíl od písm. e) citovaného ustanovení) zákonodárce neomezil jejich okruh.

I když v soudním řádu správním v části týkající se řízení o kasační stížnosti není výslovně zakotvena zásada, že zákonnost správního rozhodnutí je nutno posuzovat dle

¹¹ „Žaloba kromě obecných náležitostí podání (§ 37 odst. 2 a 3) musí obsahovat žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné.“

¹² Melzer, F.: Důvody kasační stížnosti podle § 103 s. ř. s., http://www.emp-jurisprudence.com/data/jur/jurisprudence4_2003/Melzer_kasacni_stiznost.html

právních předpisů platných v době vydání napadeného rozhodnutí správním orgánem, není dle mého názoru, i s ohledem na ust. § 75 s. ř. s., které stanoví, že soud vychází při přezkoumávání rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, s ohledem na možnost použití analogie legis, sporu o tom, že tomu tak bude i v případě kasačního řízení.

Další stížní bod zakotvuje ust. **§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.** Stěžovatel může tvrdit, že řízení před krajským soudem je stíženo tzv. **vadou řízení**, a to takovou, která spočívá v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Jak je patrné, dle tohoto pojetí souvisí vada řízení úzce se skutkovou podstatou, neboť **jen jestliže byla v řízení před správním orgánem zásadním způsobem porušena pravidla pro zjišťování skutkové podstaty, jedná se o vadu řízení, která je způsobilá založit zrušení takového rozhodnutí** (přesněji řečeno skrze rozhodnutí krajského soudu). Skutkovou podstatu právní teorie definuje jako **představu rozhodujícího orgánu o právně relevantním skutkovém ději, ze kterého rozhodující orgán vycházel, tj. na který byla aplikována příslušná právní norma.**

Konstrukce tohoto stížního bodu staví do popředí jednu ze základních zásad správního soudnictví, a to povinnost tvrzení, neboť tento stížní bod může být s úspěchem uplatněn pouze za předpokladu, že byl již namítán v řízení před krajským soudem, který však k němu nepřihlédl a napadené rozhodnutí správního orgánu nezrušil (vyjma nepřezkoumatelnosti pro nesrozumitelnost či nicotnosti rozhodnutí, o které rozhodne Nejvyšší správní soud i bez návrhu).

Dle soudního řádu správního se vada řízení může ve skutkové podstatě projevit čtyřmi způsoby. Za první, skutková podstata, ze které vycházel správní orgán při svém rozhodování, **nemá oporu ve spisech.** Na příklad v případě, kdy správní orgán v odůvodnění svého rozhodnutí odkazuje na listiny, které ovšem nejsou součástí spisového materiálu nebo činí nedostatečně podložené závěry.

Za druhé, skutková podstata **je v rozporu se závěry učiněnými správním orgánem ve svém rozhodnutí**, tedy např. ač skutková zjištění ukazují, že daňový subjekt zaplatil přeplatek na dani, správce daně mu svým rozhodnutím daň nevrátil, ale doměřil vyšší.

Za třetí, při zjišťování skutkové podstaty byl správním orgánem **porušen zákon v ustanoveních o řízení takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost.** Tedy např. správní orgán vyslechl svědky bez přítomnosti stěžovatele a jejich tvrzení použil jako skutkový základ, stěžovateli nebyl poskytnut tlumočník, apod.

Za čtvrté, rozhodnutí správního orgánu **je nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost.** Pojem nesrozumitelnost lze vykládat jediným možným způsobem, a to že z rozhodnutí nevyplývá jak, či o čem bylo rozhodnuto. Typickým příkladem nesrozumitelnosti je rozpornost výroku a odůvodnění rozhodnutí, kdy např. výrok návrh odmítá, kdežto v odůvodnění objasňuje, proč bylo zamítnuto. Dalším příkladem je nemožnost odlišení výroku rozhodnutí od jeho odůvodnění.

Zmatečnost řízení před soudem spočívající v tom, že chyběly podmínky řízení, ve věci rozhodoval vyloučený soudce nebo byl soud nesprávně obsazen, popřípadě bylo rozhodnuto v neprospěch účastníka v důsledku trestního činu soudce, je dalším stížním bodem.

S ohledem na velmi široké vymezení důvodů zmatečnosti je povinností stěžovatele uvést, **co konkrétně bylo v řízení před soudem porušeno, tedy zda ve věci rozhodoval soud, který k tomu nebyl pravomocný, vystupoval účastník, který nebyl procesně způsobilý, rozhodoval samosoudce, ač měla být věc správně rozhodována senátem.** Vzhledem k délce lhůty k podání kasační stížnosti se jako nevhodně zařazeným jeví důvod spočívající v rozhodnutí v neprospěch účastníka v důsledku trestného činu soudce, neboť i v tomto případě musí stěžovatel uvést okolnosti související s jeho případem a trestným činem pravomocně odsouzeného soudce. Vhodnější by bylo zařadit tento bod pod důvody obnovy řízení (jak tomu bylo v občanském soudním řádu do 31. 12. 2000).

Důvod kasační stížnosti jako tvrzené **nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé,** obsahuje ust. § 103 odst. 1 psím. d).

Dle převažující judikatury Nejvyššího správního soudu jsou v tomto ustanovení obsaženy dvě skutkové podstaty. První se týká nepřezkoumatelnosti a druhá jiné vady řízení před soudem.

Obecně je uznáváno, že rozhodnutí je **nepřezkoumatelné proto, že není zřejmé, proč rozhodující orgán, tedy soud, rozhodl tak, jak rozhodl.** Tak je tomu tehdy, jestliže rozhodnutí neobsahuje odůvodnění, nebo je toto odůvodnění nesrozumitelné. Tuto tezi však nelze brát absolutně, neboť sám zákon umožňuje soudům, aby některá svá rozhodnutí neodůvodňovaly (ust. § 55 odst. 4 s. ř. s.). Jedná se na příklad o usnesení, kterým byl zamítnut návrh na osvobození od soudních poplatků nebo na ustanovení právního zástupce. Ovšem i v případě, že rozhodnutí obsahuje odůvodnění, může toto obsahovat nedostatky, pro které je nutno ho zrušit, na příklad tehdy, nelze-li na základě důvodů, o které se opírá, dospět k učiněnému závěru. Další z důvodů, pro který je možno podat kasační stížnost, je nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí. Význam tohoto ustanovení je nutno posuzovat podle toho, zda se rozhodnutí soudu prvního stupně opírá či neopírá o důvody, které umožňují dospět k určitému výroku rozhodnutí.

Jiná vada v řízení před soudem, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé, spočívá např. v **neúplném či nedostatečném znaleckém posudku.**

Posledním důvodem, pro který je možno podat kasační stížnost, je **tvrzená nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení.**

Z konstrukce tohoto stížního bodu je zřejmé, že jej lze úspěšně uplatnit pouze u rozhodnutích, které se netýkají věci samé. Odmítnutí návrhu zakotvuje ust. § 46 a § 37 odst. 5 s. ř. s., zastavení řízení pak ust. § 47 s. ř. s. Stěžovatelé v této souvislosti nejčastěji namítají, že jim bylo nesprávně doručeno, v důsledku čehož nemohli vykonat soudem jim uloženou povinnost, a proto byl postup soudu, který odmítl jejich návrh, nesprávný, nebo, jak již bylo poukázáno výše, nesprávnost postupu soudu při odmítnutí tzv. „soukromoprávní věci“.

Náležitosti kasační stížnosti

Kasační stížnost musí splňovat obecné a zvláštní náležitosti. **Obecnými** se rozumí takové náležitosti, z nichž bude zřejmé, čeho se kasační stížnost **týká, kdo ji podává, proti komu směřuje, co stěžovatel navrhuje.** Kasační stížnost musí být **podepsána a datována.** Stěžovatel je dále povinen uvést své **osobní údaje** jako je jméno, příjmení, adresa pro doručování a jiné, jestliže je to vzhledem k povaze projednávané věci třeba. **Uhrazení**

soudního poplatku je prokázáno nalepením kolkové známky v hodnotě 3 000,- Kč. Podání musí být soudu. doručeno v odpovídajícím počtu stejnopisů

Zvláštní náležitosti, které musí kasační stížnost dále obsahovat, jsou označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů ho stěžovatel napadá, a v neposlední řadě údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí krajského soudu doručeno. Zejména posledně jmenovaný údaj chybí v mnoha podáních.

V případě, že kasační stížnost neobsahuje všechny zákonem stanovené náležitosti, postará se předseda senátu krajského soudu o jejich odstranění vydáním usnesení (toto neplatí v případě, že kasační stížnost byla podána opožděně, nebo tím, kdo k jejímu podání není oprávněn).

Na rozdíl od řízení před krajskými soudy **lze i po podání kasační stížnosti tuto rozšířit i na dosud nenapadené výroky a rozšířit její důvody.**

Lhůta a místo podání

Kasační stížnost musí být podána do **dvou týdnů od doručení rozhodnutí**. Soudní řád správní obsahuje v ust. § 40 s. ř. s. vlastní pravidla pro počítání běhu lhůt. Lhůta pro podání kasační stížnosti začíná běžet ode dne následujícího po doručení rozhodnutí osobě, která chce pokračovat v dalším řízení jako stěžovatel, a končí dnem, který se svým označením shoduje se dnem, jež určil počátek lhůty. V případě, že je konečným dnem den pracovního klidu, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Postačí, když stěžovatel předá kasační stížnost držiteli poštovní licence nebo orgánu, který ji má povinnost doručit. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Nejvyššího správního soudu.

Vzhledem k okolnosti, že stěžovatelem může být i osoba, které bylo dle jejího názoru neprávem upřeno postavení osoby zúčastněné, obsahuje soudní řád správní pravidlo pro počítání lhůty pro podání kasační stížnosti i u tohoto druhu stěžovatelů. Takovéto osobě běží lhůta k podání kasační stížnosti od dne doručení rozhodnutí poslednímu z účastníků. Shodné pravidlo platí i pro osobu, která práva osoby zúčastněné uplatnila teprve po vydání napadeného rozhodnutí.

Zákon stanoví, že lhůtu k podání kasační stížnosti **nelze prominout**. Nejvyšší správní soud musí každou kasační stížnost, která nebyla podána ve lhůtě, odmítnout dle ust. § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. jako opožděnou bez možnosti prominutí zmeškání lhůty. Jakmile tedy potencionálnímu stěžovateli uplynou dva týdny od doručení rozhodnutí krajského soudu, ztrácí navždy možnost podat proti takovému rozhodnutí kasační stížnost.

Kasační stížnost se **podává u toho krajského soudu, který vydal napadené rozhodnutí**. Tento pak učiní „**přípravné úkony**“, tj. vyzve stěžovatele k odstranění vad podání, doručí kasační stížnost účastníkům řízení a osobám na řízení zúčastněných, poskytne jim možnost se ke kasační stížnosti vyjádřit. Současně vyžádá správní spisy a opatří další podklady, které jsou pro rozhodování nezbytné. Jestliže byla v kasační stížnosti podána žádost na ustanovení právního zástupce, rozhodne o ní krajský soud. Poté, co učiní všechny výše vyjmenované úkony, předloží kasační stížnost společně se všemi materiály a s předkládací zprávou Nejvyššímu správnímu soudu.

Účastníci řízení o kasační stížnosti

Účastenství reguluje ust. § 105 odst. 1 s. ř. s. tak, že účastníky řízení o kasační stížnosti jsou **stěžovatel a všichni, kdo byli účastníky původního řízení**.

Dle ust. § 33 odst. 1 s. ř. s. jsou účastníky navrhovatel (žalobce) a odpůrce (žalovaný) nebo ti, o nichž to stanoví tento zákon. Pro žalobní řízení platí, že žalobcem je vždy občan nebo právnická osoba, žalovaným pak správní orgán, který vydal napadené rozhodnutí (popřípadě ten orgán, na kterého přešla působnost původního orgánu. Bude se jednat např. o krajské úřady, které budou žalované na místo zrušených okresních úřadů). Naopak v řízení o kasační stížnosti má postavení stěžovatele automaticky ten, kdo podal kasační stížnost, bez ohledu na jeho postavení v žalobním řízení. **Stěžovatelem tedy může být jak žalobce, tak i žalovaný, ale i ten, jehož účastenství v původním řízení vyplývalo ze zákona, osoba zúčastněná na řízení, osoba, která tvrdí, že soud nesprávně vyslovil, že není osobou zúčastněnou na řízení nebo osoba, která uplatnila práva osoby zúčastněné až po vydání napadeného rozhodnutí.** Okruh účastníků řízení není možno rozšiřovat nad rámec původního řízení.

V kasačním řízení je **obligatorní podmínkou zastoupení stěžovatele advokátem**. Výjimka je stanovena pouze v případě, má-li stěžovatel nebo jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je dle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. S ohledem na konstrukci náležitostí kasační stížnosti postačí, když bude plná moc udělena advokátu **doručena soudu až po doručení kasační stížnosti. Advokátní přímus tedy neplatí i pro sepsání kasační stížnosti, ale pouze pro řízení o ní.** Účast advokáta se tak v mnohých případech omezuje na pouhého příjemce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu. V praxi se vyskytují problémy se zněním plných mocí, neboť někteří právní zástupci mají ve zvyku konkretizovat, v jakém typu řízení mohou klienta zastupovat. Často ovšem pozapomínají na existenci soudního řádu správního. Takováto plná moc však před soudem neobstojí a stěžovatel bude vyzván k předložení nové. I pro kasační řízení platí obecné podmínky pro zastupování zakotvené v ust. § 33 s. ř. s.

Účinky kasační stížnosti

Kasační stížnost má ze zákona **pouze devolutivní účinek**, kdy oprávnění k rozhodnutí sporné věci přechází z krajského soudu na Nejvyšší správní soud.

Suspensivní účinek kasační stížnosti ze zákona nenastává. Vzhledem k okolnosti, že se v kasačním řízení projednávají pravomocná rozhodnutí krajských soudů, v případě, že žalobce nebyl v žalobním řízení úspěšný, nastupují po právní moci tohoto rozhodnutí všechny v rozhodnutí předpokládané účinky (žalobce je ku příkladu povinen doplatit doměřenou daň). Zákon však umožňuje, aby za určitých okolností mohla i kasační stížnost mít **odkladný účinek**, a to v ust. § 107 s. ř. s., za přiměřeného použití ust. § 73 odst. 2 až 4 s. ř. s. Stěžovatel však musí soud o přiznání odkladného účinku požádat odůvodněnou žádostí. Soud na jeho návrh a po vyjádření účastníka řízení přizná kasační stížnost odkladný účinek, jestliže by **výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro stěžovatele nenahraditelnou újmu**. Ovšem za předpokladu, že přiznáním odkladného účinku **nebudou dotčena nepřiměřeným způsobem nabytá práva třetích osob, a že toto přiznání nebude v rozporu s veřejným zájmem**. Jak již bylo poukázáno výše, stěžovatel musí prokázat reálnou existenci nebezpečí vzniku nenahraditelné újmy. Nepostačí pouze možnost či hrozba vzniku takového újmy. Soud bude poté posuzovat, zda-li stěžovatel skutečně splňuje podmínky pro přiznání odkladného účinku a usnesením odkladný účinek přizná či nikoliv. Přiznáním odkladného účinku se pozastavují do skončení řízení před soudem účinky

napadeného rozhodnutí. Rozhodnutí sice formálně zůstává pravomocné a vykonatelné, avšak bez možnosti uplatnit právní účinky z něj plynoucí, či je dokonce vynutit.

S ohledem na plynutí času, dává soudní řád správní Nejvyššímu správnímu soudu možnost, aby přiznaný odkladný účinek kasační stížnosti i bez návrhu zrušil, a to pro odpadnutí důvodů pro jeho přiznání nebo po zjištění, že takové důvody tu nikdy nebyly.

Řízení před Nejvyšším správním soudem

O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání,¹³ což jen podtrhuje přezkumný charakter kasačního řízení (a řízení ve správním soudnictví vůbec). Nejvyšší správní soud tedy toliko přezkoumává, zda bylo předchozí řízení vydáno v souladu s právními předpisy, nenalézá právo. I z tohoto důvodu se většina rozhodnutí Nejvyššího správního soudu odehrává tzv. „od stolu“, tedy bez slyšení stran. Avšak jestliže to Nejvyšší správní soud uzná za vhodné, může k provedení dokazování nařídit jednání, přičemž je nutné podotknout, že se soud sám rozhodne, které z navržených důkazů provede. Nejvyšší správní soud je vázán pouze rozhodnutím soudů o tom, že byl spáchán trestný čin a kdo jej spáchal, jakož i rozhodnutím soudu o osobním stavu. O jiných otázkách si činí úsudek sám. Jestliže však již jiný soud o takových otázkách rozhodl, musí z něj Nejvyšší správní soud vycházet. V jeho pravomoci je také uložení účastníkovi řízení, aby svým jednáním vyvolal takové rozhodnutí.

Kasační soud nemůže překročit meze kasační stížnosti a je tak jejím rozsahem vázán.¹⁴ Jde o obecné pravidlo respektující dispoziční zásadu, která se prolíná celým správním soudnictvím. Výjimku z tohoto pravidla představují případy, kdy stěžovatel nenapadl výrok, který je závislý na výroku rozhodnutí, proti kterému podal kasační stížnost, nebo jestliže je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

Nejvyšší správní soud je stejně jako rozsahem kasační stížnosti vázán i jejími důvody. Vybočit z jejich rozsahu je možné pouze v případě, že řízení před krajským soudem bylo zmatečné, nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Za takových okolností postupuje Nejvyšší správní soud z úřední povinnosti.

Zásadu koncentrace řízení zakotvilo ust. § 109 odst. 4 s. ř. s., neboť Nejvyšší správní soud nepřihlíží ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil až poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí. Stěžovatel nemůže v kasační stížnosti úspěšně uplatnit novou námitku, která nebyla tvrzena již v řízení před krajským soudem. Druhá podoba zásady koncentrace řízení, tedy ust. § 106 odst. 3 s. ř. s., byla již zmíněna výše.

V případě, že soud o téže věci již rozhodl nebo o téže věci již řízení u soudu probíhá, nebo nejsou-li splněny jiné podmínky řízení a tento nedostatek je neodstranitelný nebo přes výzvu soudu nebyl odstraněn, a nelze proto v řízení pokračovat; návrh byl podán předčasně nebo opožděně; návrh byl podán osobou k tomu zjevně neoprávněnou; návrh je podle tohoto zákona nepřipustný (tj. např. směřuje-li jen proti důvodům rozhodnutí); domáhá-li se přezkoumání rozhodnutí, které je z přezkoumání dle tohoto či zvláštního zákona vyloučeno; jde-li o rozhodnutí v soukromoprávní věci, vydané v mezích zákonné pravomoci správního orgánu), Nejvyšší správní soud usnesením takovou kasační stížnosti odmítne.¹⁵

¹³ ust. § 109 odst. 1 s. ř. s.

¹⁴ Millerová, I.: Kasační stížnost in Nová úprava správního soudnictví, Praha, ASPI Publishing, 2003, str. 127

¹⁵ blíže viz ust. § 46 odst. 2 ve spojení s ust. § 120 s. ř. s.

Jestliže Nejvyšší správní soud shledá kasační stížnost důvodnou, rozsudkem zruší rozhodnutí krajského soudu a věc mu vrátí zpět k dalšímu řízení. V tomto novém řízení je krajský soud vázán právním názorem vysloveným ve zrušovacím rozhodnutí Nejvyšším správním soudem. Současně s vlastním rozhodnutím ve věci, se krajský soud vysloví i k nákladům kasačního řízení. Zásada hospodárnosti řízení a procesní ekonomie však velí Nejvyššímu správnímu soudu rozhodnout o zastavení řízení, odmítnutí návrhu nebo o postoupení věci, jestliže pro takovýto postup byly důvody již v řízení před krajským soudem. V případě nedůvodnosti kasační stížnosti, ji Nejvyšší správní soud rozsudkem zamítne. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu doručuje účastníkům řízení krajský soud, který určuje okamžik nabytí právní moci rozhodnutí o kasační stížnosti a rovněž ji vyznačuje. Tento postup je běžný a koresponduje s jinými procesními úpravami.¹⁶

Závěrem lze konstatovat, že řízení o kasační stížnosti je v soudním řádu správním upraveno poměrně detailně. Pro pochopení podstaty tohoto opravného prostředku je významné, že se jedná o řízení zrušovací, tudíž v něm není připuštěna možnost změny rozhodnutí; a dále, že se celé řízení odvíjí v tzv. přísných formách, tj. soudní řád správní nepřipouští prominutí lhůty k podání kasační stížnosti, vyžaduje právní zastoupení, apod.¹⁷

V další část práce vymezuje finanční právo jako odvětví právního řádu, neboť s ohledem na zaměření práce je nezbytné definovat předmět přezkumu Nejvyššího správního soudu, tedy jaké spory dle obecně teoretických definic ještě spadají do regulace finančního práva a jaké nikoliv.

S ohledem na fakt, že na Nejvyšším správním soudě byla zřízena kolegia, je dle mého názoru možné rozlišit tzv. „finančně-správní věc“, spor, který bude přezkoumáván finančně-správním kolegiem. Proto jsem se v závěru kapitoly pokusila o srovnání pojetí finančního práva a finančně-správní věci.

„Věcné břemeno je jedním z věcných práv k věci cizí upravených § 151 - § 180 občanského zákoníku; jeho zřízení je věcí vyplývající ze soukromoprávních vztahů. Rozhodnutí správního orgánu o zřízení věcného břemene podle § 91 odst. 3 zákona č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů, je rozhodnutím ve věci soukromoprávní, a proto není přezkoumatelné ve správním soudnictví (§ 46 odst. 2 s. ř. s.)“ (Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2003, čj. 3 As 8/2003-44)

¹⁶ Vopálka, V., Mikule, V., Šimůnková, V., Šolín, M.: Soudní řád správní. Komentář, Praha, C. H. Beck 2004, str. 286

¹⁷ Millerová, I.: Kasační stížnost in Nová úprava správního soudnictví, Praha, ASPI Publishing, 2003, str. 128